

Motion till riksdagen 2022/23:756

av **Ulrika Westerlund m.fl. (MP)**

Förbättrad tillgång till könsbekräftande vård

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att följa upp tillgången till och kvaliteten på den könsbekräftande vården över hela landet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa finansieringen av det nationella kvalitetsregistret för könsdysfori och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att säkerställa att omorganiseringen av den könsbekräftande vården till nationell högspecialiserad vård verkställs och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Forte i uppdrag att anslå särskilda medel för forskning om könsbekräftande vård och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Under lång tid har tillgången till den könsbekräftande vården urholkats i Sverige. Köerna är i samtliga regioner mycket långa för att få komma på ett första möte på en specialiserad mottagning. Efter denna kötid, utredning och diagnos, följer sedan ytterligare kötid för att få tillgång till olika delar av den könsbekräftande vården, som till exempel hormonbehandling.

I en rapport från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) om unga hbtqi-personers levnadsvillkor, *Jag är inte ensam, det finns andra som jag*, från 2022, konstateras det också att många av de intervjuade unga transpersonerna har angett kötid till den könsbekräftande vården som en av de stora utmaningarna.

Det är mycket svårt att få en överblick över situationen vad gäller tillgången till den könsbekräftande vården. Socialstyrelsen, som publicerat de nationella kunskapsstöden

på området, har inte någon samlad information om hur tillgängligheten till vården ser ut på de olika specialiserade mottagningarna.

Könsdysforiregistret, det nationella kvalitetsregistret för den könsbekräftande vården, har till följd av bristande finansiering inte tillräckligt goda möjligheter som vore önskvärt för att följa upp vare sig effekterna av vården eller kötiderna. Enligt en delårsrapport som registret publicerade i september 2022 har väntetiderna ökat under de senaste tre åren, samtidigt som nybesöken minskade under pandemiåren. ”Prognosen är dyster om inte vården hämtar igen den obalansen”, konstateras det i rapporten. Av rapporten framgår att väntetiderna på de enheter som uppgifter kunnat inhämtas ifrån ligger på mellan strax under 20 månader till strax under 30 månader för ett nybesök till en psykiatriker.

Enligt uppgift från den nuvarande registerhållaren, som arbetar i Västra Götalandsregionen, saknar registret för närvarande finansiering helt och hållet, trots ansökningar om detta. Regionen står därför för kostnader som är relaterade till arbetstid för registerhållaren. Det är naturligtvis väldigt utmanande att med de förutsättningarna kunna upprätthålla den strukturerade uppföljning som i det nya kunskapsstödet från Socialstyrelsen krävs för behandling av barn och unga. Själva tanken med registret är ju just detta att kunna göra en strukturerad uppföljning, men då måste ju förutsättningarna finnas där.

Samtidigt med att kötiderna har ökat har den könsbekräftande vården genomgått en stor mängd förändringar under kort tid. Kunskapsstödet som gäller vård av barn och unga håller på att uppdateras och Socialstyrelsen har beslutat om att den könsbekräftande vården ska bli nationell högspecialiserad vård – vilket ännu inte har verkställts. Den utdragna processen gällande detta riskerar att ytterligare försämra tillgången till vården, eftersom de specialiserade mottagningarna hamnat i en osäker situation när de inte vet vilka som kommer att få bedriva vård när vården ska övergå till att bli nationellt högspecialiserad sådan.

Det är centralt att kunskapen om kötider och kvaliteten på vården förbättras. Regeringen borde därför ge Socialstyrelsen i uppdrag att följa upp, med samtliga specialiserade mottagningar, hur kötiderna utvecklas och hur möjligheterna att följa rekommendationerna i kunskapsstöden ser ut. Finansieringen av kvalitetsregistret för könsdysfori måste också säkerställas. Kvalitetsregistren finansieras genom överenskommelsen mellan SKR och staten och möjligheten borde därför finnas att regeringen kan betona vikten av att finansiering finns, särskilt när vård inom ett område genomgår stora förändringar. Samtidigt måste processen med en övergång till nationell högspecialiserad vård slutföras så att alla mottagningar och regioner har kännedom om villkoren framöver.

I det nya kunskapsstödet gällande vården för barn och unga rekommenderas också bland annat att hormonbehandling ska ges inom ramen för forskning. I det läget är det viktigt att forskning kan bedrivas och att resurser anslås. Det är också centralt att svenska forskare har möjlighet att följa den internationella forskningen, så att de svenska rekommendationerna för vården går i linje med de internationella, så som de framgår av Standards of Care från World Professional Association for Transgender Health. Anslag till svensk forskning skulle lämpligtvis komma från Forte.

Ulrika Westerlund (MP)

Janine Alm Ericson (MP)

Annika Hirvonen (MP)

